HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

21 martie 2024*

„Trimitere preliminară – Directiva 2014/26/UE – Gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe – Organisme de gestiune colectivă – Entități de gestiune independente – Acces la activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe – Directiva 2000/31/CE – Domeniu de aplicare material – Articolul 3 alineatul (3) – Directiva 2006/123/CE – Domeniu de aplicare material – Articolul 17 punctul 11 – Articolul 56 TFUE”

În cauza C-10/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale ordinario di Roma (Tribunalul din Roma, Italia), prin decizia din 5 ianuarie 2022, primită de Curte la 5 ianuarie 2022, în procedura

Liberi editori e autori (LEA)

împotriva

Jamendo SA,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, domnii M. Ilešič (raportor), I. Jarukaitis, A. Kumin și D. Gratsias, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul C. Di Bella, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 februarie 2023,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Liberi editori e autori (LEA), de D. Malandrino, A. Peduto și G. M. Riccio, avvocati;

– pentru Jamendo SA, de M. Dalla Costa, G. Donà și A. Ferraro, avvocati;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de R. Guizzi, avvocato dello Stato;

* Limba de procedură: italiana.

– pentru guvernul austriac, de A. Posch, J. Schmoll, G. Kunnert și F. Parapatits, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de V. Di Bucci și J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 mai 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă (JO 2014, L 84, p. 72).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Liberi editori e autori (LEA) (Editori și autori liberi), pe de o parte, și Jamendo SA, pe de altă parte, în legătură cu exercitarea de către aceasta din urmă a activității de intermediere în materie de drepturi de autor și de drepturi conexe pe teritoriul italian.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2000/31/CE

3 Articolul 1 din Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (Directiva privind comerțul electronic) (JO 2000, L 178, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 29, p. 257), prevede la alineatul (1):

„Prezenta directivă își propune să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin asigurarea liberei circulații a serviciilor societății informaționale între statele membre.”

4 Potrivit articolului 3 alineatul (2) din această directivă:

„Statele membre nu pot restrânge libera circulație a serviciilor societății informaționale din alte state membre invocând motive relevante pentru domeniul coordonat.”

5 Articolul 3 alineatul (3) din directiva menționată prevede că, printre altele, articolul 3 alineatul (2) din aceasta nu se aplică domeniilor menționate în anexa la această directivă.

6 Potrivit acestei anexe, alineatele (1) și (2) ale articolului 3 din Directiva 2000/31 nu se aplică „[…] drepturilor de autor și drepturilor conexe, drepturilor prevăzute de Directiva 87/54/CEE [a Consiliului din 16 decembrie 1986 privind protecția juridică a topografiilor produselor din materiale semiconductoare (JO 1987, L 24, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 7, p. 218)] și de Directiva

96/9/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date (JO 1996, L 77, p. 20, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 102)], precum și drepturilor de proprietate industrială”.

Directiva 2006/123/CE

7 Articolul 1 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO 2006, L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50), intitulat „Obiect”, prevede la alineatul (1):

„Prezenta directivă stabilește dispoziții generale pentru facilitarea exercitării libertății de stabilire pentru prestatorii de servicii și a liberei circulații a serviciilor, menținând totodată un nivel ridicat al calității serviciilor.”

8 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Relația cu alte dispoziții ale dreptului comunitar”, prevede la alineatul (1):

„În cazul în care dispozițiile prezentei directive sunt în conflict cu o dispoziție a unui alt act comunitar care reglementează aspecte specifice ale accesului la o activitate de servicii sau la exercitarea acesteia în sectoare specifice sau pentru profesii specifice, dispoziția celuilalt act comunitar prevalează și se aplică acestor sectoare sau profesii specifice. […]”

9 Articolul 16 din directiva menționată, intitulat „Libertatea de a presta servicii”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre respectă dreptul prestatorilor de a furniza servicii într-un stat membru altul decât cel în care sunt stabiliți.

[…]”

10 Potrivit articolului 17 din aceeași directivă, intitulat „Derogări suplimentare de la libertatea de a presta servicii”:

„Articolul 16 nu se aplică:

[…]

11. drepturilor de autor și drepturilor conexe […]”

Directiva 2014/26

11 Considerentele (2)-(4), (7)-(9), (15), (16), (19) și (55) ale Directivei 2014/26 au următorul cuprins:

„(2) Difuzarea de conținut protejat prin drepturi de autor și drepturi conexe, inclusiv cărți, producții audiovizuale și înregistrări muzicale, precum și servicii cu privire la acestea, necesită acordarea de licențe de către diferiți titulari ai drepturilor de autor și ai drepturilor conexe, cum ar fi autorii, artiștii interpreți sau executanți, producătorii și editorii. Alegerea între gestiunea individuală sau colectivă a drepturilor sale revine, în mod normal, titularului acestora, cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu obligațiile internaționale ale Uniunii [Europene] și ale statelor sale

membre. Gestiunea drepturilor de autor și a drepturilor conexe include acordarea de licențe utilizatorilor, auditarea utilizatorilor, monitorizarea utilizării drepturilor, asigurarea respectării drepturilor de autor și a drepturilor conexe, colectarea de venituri provenite din drepturi din exploatarea drepturilor și repartizarea sumelor cuvenite titularilor de drepturi. Organismele de gestiune colectivă le permit titularilor de drepturi să fie remunerați pentru utilizarea drepturilor lor în cazul în care aceștia nu ar fi în măsură să asigure controlul sau respectarea drepturilor lor, inclusiv pe piețele din străinătate.

(3) În conformitate cu articolul 167 [TFUE], Uniunea trebuie să țină cont de diversitatea culturală în acțiunile sale și să contribuie la înflorirea culturilor statelor membre, respectând diversitatea lor națională și regională, și punând totodată în evidență moștenirea culturală comună. Organismele de gestiune colectivă dețin și ar trebui să dețină în continuare un rol important, ca promotori ai diversității expresiilor culturale, atât prin permiterea accesului pe piață al repertoriilor mai mici și mai puțin populare, cât și prin prestarea de servicii sociale, culturale și educaționale în beneficiul titularilor de drepturi și al publicului.

(4) Organismele de gestiune colectivă stabilite în Uniune ar trebui să beneficieze de libertățile prevăzute în tratate atunci când reprezintă titulari de drepturi care sunt rezidenți sau stabiliți în alte state membre sau când acordă licențe utilizatorilor care sunt rezidenți sau stabiliți în alte state membre.

[…]

(7) Pentru protejarea intereselor membrilor organismelor de gestiune colectivă, a titularilor de drepturi și a părților terțe este nevoie ca legislațiile statelor membre referitoare la gestionarea drepturilor de autor și la acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile online asupra operelor muzicale să fie coordonate astfel încât să existe garanții echivalente la nivelul întregii Uniuni. În consecință, baza juridică a prezentei directive ar trebui să o constituie articolul 50 alineatul (1) [TFUE].

(8) Scopul prezentei directive este de a asigura coordonarea normelor naționale referitoare la accesul privind activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere al acestora și astfel baza juridică a prezentei directive ar trebui să o constituie, de asemenea, articolul 53 alineatul (1) [TFUE]. În plus, dat fiind că privește un sector care oferă servicii în întreaga Uniune, articolul 62 [TFUE] ar trebui să constituie bază juridică a prezentei directive.

(9) Scopul prezentei directive este de a stabili cerințele aplicabile organismelor de gestiune colectivă, pentru a asigura standarde înalte de guvernanță, gestiune financiară, transparență și raportare. Acest lucru nu împiedică, însă, statele membre să mențină sau să impună organismelor de gestiune colectivă stabilite pe teritoriul lor standarde mai stricte decât cele prevăzute la titlul II din prezenta directivă, cu condiția ca astfel de standarde mai stricte să fie compatibile cu dreptul Uniunii.

[…]

(15) Titularii drepturilor ar trebui să aibă libertatea de a încredința gestiunea drepturilor lor unor entități de gestiune independente. Astfel de entități de gestiune independente sunt entități comerciale care diferă de organismele de gestiune colectivă, printre altele, deoarece nu sunt deținute sau controlate de către titularii de drepturi. Cu toate acestea, în măsura în care astfel de entități de gestiune independente desfășoară aceleași activități ca și organismele de gestiune colectivă, ar trebui să aibă obligația de a furniza anumite informații titularilor drepturilor de autor pe care îi reprezintă, organismelor de gestiune colectivă, utilizatorilor și publicului.

(16) Producătorii de materiale audiovizuale, producătorii de înregistrări și societățile de radiodifuziune acordă licențe pentru drepturile proprii, precum și, în anumite cazuri, pentru drepturile care le-au fost transferate de la, de exemplu, artiști interpreți sau executanți, pe baza unor acorduri negociate individual și acționează în propriul lor interes. Editorii de cărți, muzică sau ziare acordă licențe pentru drepturile care le-au fost transferate pe baza unor acorduri negociate individual și acționează în interes propriu. Prin urmare, producătorii de materiale audiovizuale, producătorii de înregistrări și societățile de radiodifuziune și editorii nu ar trebui considerați «entități de gestiune independente». De asemenea, managerii și agenții autorilor și artiștilor interpreți și executanți care acționează ca intermediari și reprezintă titularii de drepturi în relațiile lor cu organismele de gestiune colectivă nu ar trebui considerați «entități de gestiune independente», întrucât nu gestionează drepturi în sensul stabilirii tarifelor, acordării de licențe sau al încasării de sume de la utilizatori.

[…]

(19) Având în vedere libertățile prevăzute de TFUE, gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe ar trebui să permită unui titular de drepturi libertatea de a alege un organism de gestiune colectivă care să îi gestioneze drepturile, indiferent dacă acestea sunt drepturi de comunicare către public sau de reproducere, ori categorii de drepturi legate de forme de exploatare cum ar fi radiodifuziunea, reprezentarea teatrală sau reproducerea în vederea difuzării online, cu condiția ca organismul de gestiune colectivă pe care titularul de drepturi dorește să-l aleagă să gestioneze deja astfel de drepturi sau categorii de drepturi.

[…]

[…] titularii de drepturi ar trebui să aibă posibilitatea de a retrage cu ușurință drepturile sau categoriile de drepturi dintr-un organism de gestiune colectivă și de a le gestiona în mod individual, precum și de a încredința sau a transfera gestiunea integrală sau parțială unui alt organism de gestiune colectivă sau unei alte entități, indiferent de statul membru de reședință sau de naționalitatea, domiciliul sau sediul organismului de gestiune colectivă, al celeilalte entități sau ale titularului de drepturi. În cazul în care un stat membru, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu obligațiile internaționale ale Uniunii și ale statelor sale membre, ar prevedea gestiunea colectivă obligatorie a drepturilor, alegerea titularilor ar fi limitată la alte organisme de gestiune colectivă.

[…]

[…]

(55) Întrucât obiectivele prezentei directive, și anume de a ameliora capacitatea membrilor organismelor de gestiune colectivă de a exercita un control asupra activităților acestora, de a garanta un nivel suficient de transparență din partea organismelor de gestiune colectivă și de a ameliora acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile de autor asupra operelor muzicale pentru utilizare online, nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre, dar, datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii lor, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii, Uniunea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, potrivit dispozițiilor de la articolul 5 [TUE]. În conformitate cu principiul proporționalității, enunțat la același articol, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor respective.”

12 Potrivit articolului 1 din această directivă, intitulat „Obiect”:

„Prezenta directivă stabilește cerințele necesare pentru asigurarea unei bune funcționări a gestionării drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă. Aceasta stabilește, de asemenea, cerințele privind acordarea de către organismele de gestiune colectivă a licențelor multiteritoriale pentru drepturile de autor asupra operelor muzicale pentru utilizare online.”

13 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniul de aplicare”, are următorul cuprins:

„(1) Titlurile I, II, IV și V, cu excepția articolului 34 alineatul (2) și a articolului 38, se aplică tuturor organismelor de gestiune colectivă stabilite în Uniune.

(2) Titlul III, articolul 34 alineatul (2) și articolul 38 se aplică organismelor de gestiune colectivă stabilite în Uniune care gestionează drepturile de autor asupra operelor muzicale pentru utilizare online la nivel multiteritorial.

(3) Dispozițiile relevante ale prezentei directive se aplică entităților care sunt deținute sau controlate în mod direct sau indirect, integral sau parțial, de către un organism de gestiune colectivă, cu condiția ca aceste entități să desfășoare o activitate care, dacă ar fi desfășurată de un organism de gestiune colectivă, ar intra sub incidența prezentei directive.

(4) Articolul 16 alineatul (1), articolele 18 și 20, articolul 21 alineatul (1) literele (a), (b), (c), (e), (f) și (g), precum și articolele 36 și 42 se aplică tuturor entităților de gestiune independente stabilite în Uniune.”

14 Articolul 3 din aceeași directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

(a) «organism de gestiune colectivă» înseamnă orice organism care este autorizat prin lege sau prin atribuire, licență sau alt tip de înțelegere contractuală să gestioneze drepturile de autor sau drepturile conexe dreptului de autor în numele unuia sau mai multor titulari de drepturi, în beneficiul colectiv al acelor titulari, având drept unic sau principal scop această activitate și care îndeplinește unul dintre criteriile următoare sau pe ambele:
(i) este deținut sau controlat de membrii săi;
(ii) nu are scop lucrativ;

(b) «entitate de gestiune independentă» înseamnă orice organism care este autorizat prin lege sau prin cesiune, licență sau alt tip de înțelegere contractuală să gestioneze drepturile de autor sau drepturile conexe în numele mai multor titulari de drepturi, în beneficiul colectiv al acelor titulari, având drept scop unic sau principal sau unul dintre principalele scopuri această activitate și care:
(i) nu este deținut sau controlat, direct sau indirect, total sau parțial, de titularii de drepturi; și
(ii) nu are scop lucrativ;

[…]

(j) «acord de reprezentare» înseamnă orice acord intervenit între organismele de gestiune colectivă prin care un organism de gestiune colectivă mandatează un alt organism de gestiune colectivă să gestioneze drepturile pe care le reprezintă, inclusiv un acord încheiat în temeiul articolelor 29 și 30;

[…]”

15 Articolul 4 din Directiva 2014/26, intitulat „Principii generale”, prevede:

„Statele membre garantează că organismele de gestiune colectivă acționează în interesul titularilor de drepturi ale căror drepturi le reprezintă și că nu le impun acestora obligații care nu sunt necesare în mod obiectiv pentru protecția drepturilor și a intereselor lor sau pentru gestionarea eficace a drepturilor lor.”

16 Potrivit articolului 5 din această directivă, intitulat „Drepturile titularilor de drepturi”:

„(1) Statele membre garantează că titularilor de drepturi le revin drepturile prevăzute la alineatele (2)-(8) și că drepturile respective sunt stabilite în statutul sau în condițiile de aderare ale organismului de gestiune colectivă.

(2) Titularilor de drepturi le revine dreptul de a autoriza, la alegere, un organism de gestiune colectivă pentru a le gestiona drepturile, categoriile de drepturi sau tipurile de opere și de alte obiecte protejate alese de aceștia, pentru teritoriile alese de aceștia, indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al organismului de gestiune colectivă sau al titularilor de drepturi. Cu excepția cazului în care are motive justificate în mod obiectiv de a refuza gestiunea, organismul de gestiune colectivă este obligat să gestioneze aceste drepturi, categorii de drepturi sau tipuri de opere și alte obiecte protejate, cu condiția ca gestiunea acestora să se încadreze în domeniul său de activitate.

(3) Titularii de drepturi au dreptul să acorde licențe pentru utilizările necomerciale ale oricăror drepturi, categorii de drepturi sau tipuri de opere și alte obiecte protejate pe care le pot alege.

(4) Titularii de drepturi au dreptul de a revoca autorizația de a gestiona drepturi, categorii de drepturi sau tipuri de opere și de alte obiecte protejate acordată de aceștia unui organism de gestiune colectivă sau de a retrage organismului de gestiune colectivă, la alegere, orice drepturi, categorii de drepturi sau tipuri de opere și de alte obiecte protejate, determinate în conformitate cu alineatul (2), în ceea ce privește teritorii alese de aceștia, cu un preaviz rezonabil care nu trebuie să depășească șase luni. Organismul de gestiune colectivă poate decide ca această revocare sau retragere să intre în vigoare numai la sfârșitul exercițiului financiar.

(5) În cazul în care există sume datorate unui titular de drepturi corespunzând unor acte de exploatare care s-au produs înainte de intrarea în vigoare a revocării autorizației sau a retragerii drepturilor sau în temeiul unei licențe acordate înainte de intrarea în vigoare a revocării sau a retragerii în cauză, titularul de drepturi își păstrează drepturile decurgând din articolele 12, 13, 18, 20, 28 și 33.

(6) Organismele de gestiune colectivă nu restrâng exercitarea drepturilor prevăzute la alineatele (4) și (5) prin impunerea, ca o condiție pentru exercitarea drepturilor respective, a faptului ca gestiunea drepturilor, a categoriilor de drepturi sau a tipurilor de opere și de alte obiecte protejate care fac obiectul revocării sau al retragerii să fie încredințate unui alt organism de gestiune colectivă.

[…]”

17 Articolul 6 din directiva menționată, intitulat „Norme privind statutul de membru al organismelor de gestiune colectivă”, prevede la alineatul (2):

„Un organism de gestiune colectivă acceptă titulari de drepturi și entități care reprezintă titularii de drepturi, inclusiv alte organisme de gestiune colectivă și asociații ale titularilor de drepturi, în calitate de membri, dacă aceștia îndeplinesc condițiile de aderare, care se bazează pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii. […]”

18 Potrivit articolului 16 din Directiva 2014/26, intitulat „Acordarea de licențe”:

„(1) Statele membre se asigură că organismele de gestiune colectivă și utilizatorii negociază cu bună-credință pentru acordarea de licențe privind drepturile. […]

(2) Condițiile de acordare a licențelor trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii. […]

Titularii de drepturi primesc o remunerație adecvată pentru utilizarea drepturilor acestora. Tarifele pentru drepturile exclusive și drepturile la remunerație trebuie să fie rezonabile în raport cu, printre altele, valoarea economică a utilizării drepturilor în cauză, ținând seama de caracteristicile și de sfera de utilizare a operelor și a altor obiecte protejate, precum și de valoarea economică a serviciului prestat de organismul de gestiune colectivă. […]

(3) Organismele de gestiune colectivă răspund fără întârziere la cererile din partea utilizatorilor, indicând, printre altele, informațiile necesare organismului de gestiune colectivă pentru a oferi o licență.

După primirea tuturor informațiilor pertinente, fără întârzieri nejustificate, organismul de gestiune colectivă fie îi oferă o licență, fie îi adresează utilizatorului o declarație motivată în cadrul căreia acesta explică motivele pentru care nu intenționează să acorde o licență pentru un anumit serviciu.

[…]”

19 Articolul 30 din această directivă, intitulat „Obligația de a reprezenta un alt organism de gestiune colectivă pentru acordarea de licențe multiteritoriale”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că, în cazul în care un organism de gestiune colectivă care nu acordă sau nu se oferă să acorde licențe multiteritoriale pentru drepturile online asupra unor opere muzicale din propriul său repertoriu solicită unui alt organism de gestiune colectivă să încheie un acord pentru reprezentarea acestor drepturi, organismul de gestiune colectivă căruia i se adresează solicitarea trebuie să accepte această solicitare dacă acordă deja sau se oferă să acorde licențe multiteritoriale pentru aceeași categorie de drepturi online asupra unor opere muzicale din repertoriul unuia sau mai multor organisme de gestiune colectivă.”

20 Potrivit articolului 36 din directiva menționată, intitulat „Respectarea”:

„(1) Statele membre se asigură că respectarea de către organismele de gestiune colectivă stabilite pe teritoriul lor a dispozițiilor de drept intern adoptate în conformitate cu cerințele prevăzute în prezenta directivă este monitorizată de către autoritățile competente desemnate în acest scop.

[…]

(3) Statele membre garantează că autoritățile competente desemnate în acest scop au competența de a impune sancțiuni corespunzătoare sau de a lua măsuri corespunzătoare în cazul în care nu au fost respectate dispozițiile de drept intern adoptate în cadrul punerii în aplicare a prezentei directive. Aceste sancțiuni și măsuri sunt eficace, proporționale și disuasive.

[…]”

21 Articolul 39 din Directiva 2014/26, intitulat „Notificarea organismelor de gestiune colectivă”, prevede:

„Până la 10 aprilie 2016, pe baza informațiilor aflate la dispoziția lor, statele membre transmit Comisiei [Europene] o listă a organismelor de gestiune colectivă stabilite pe teritoriul lor.

Statele membre aduc la cunoștința Comisiei fără nicio întârziere nejustificată orice modificări aduse acestei liste.

Comisia publică aceste informații și le actualizează.”

22 Articolul 41 din această directivă, intitulat „Grupul de experți”, prevede:

„Se instituie un grup de experți. În componența acestuia intră reprezentanți ai autorităților competente din statele membre. Grupul de experți este prezidat de un reprezentant al Comisiei și se reunește fie la inițiativa președintelui, fie la cererea delegației unui stat membru. Grupului de experți îi revin următoarele atribuții:

(a) să examineze impactul transpunerii prezentei directive asupra funcționării organismelor de gestiune colectivă și a entităților de gestiune independente pe piața internă și să evidențieze eventualele dificultăți;

[…]”

Dreptul italian

23 Articolul 180 din legge n. 633 – Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio (Legea nr. 633 privind protecția drepturilor de autor și a altor drepturi legate de exercitarea acestora) din 22 aprilie 1941 (GURI nr. 166 din 16 iulie 1941), astfel cum a fost modificată prin decreto legge n. 148 – Disposizioni urgenti in materia fiscale e per esigenze indifferibili (Decretul-lege nr. 148 privind dispoziții urgente în materie și pentru necesități imperioase) din 16 octombrie 2017 (GURI nr. 242 din 16 octombrie 2017) (denumită în continuare „Legea privind protecția drepturilor de autor"), prevede:

„Activitatea de intermediere, exercitată în orice mod și sub orice formă directă sau indirectă de intervenție, de mediere, de mandat, de reprezentare, precum și de cesionare pentru exercitarea drepturilor de reprezentare, de executare, de recitare, de radiodifuzare, inclusiv comunicarea publică prin satelit, și de reproducere mecanică și cinematografică a operelor protejate este rezervată exclusiv Società italiana degli autori ed editori [SIAE, societatea italiană a autorilor și editorilor] și altor organisme de gestiune colectivă prevăzute de [decreto legislativo n. 35 – Attuazione della direttiva 2014/26/UE sulla gestione collettiva dei diritti d'autore e dei diritti connessi e sulla concessione di licenze multiterritoriali per i diritti su opere musicali per l'uso online nel mercato interno (Decretul legislativ nr. 35 de transpunere a [Directivei 2014/26/UE]) din 15 martie 2017 (GURI nr. 72 din 27 martie 2017, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 35/2017")].

Această activitate este desfășurată pentru efectuarea:

1) acordării, pe seama și în interesul titularilor, a unor licențe și autorizații în vederea utilizării economice a operelor protejate;

2) colectării veniturilor care provin din aceste licențe și autorizații;

3) repartizării acestor venituri titularilor.

Activitatea [SIAE] se desfășoară de asemenea în conformitate cu normele stabilite prin regulament în țările străine în care aceasta dispune de o reprezentare organizată.

Exclusivitatea prerogativelor menționată anterior nu aduce atingere posibilității autorului, a succesorilor săi sau a avânzilor-cauză de a exercita în mod direct drepturile ce le sunt recunoscute de această lege.

[…]"

24 Potrivit articolului 4 alineatul 2 din Decretul legislativ nr. 35/2017:

„Titularii de drepturi pot încredința unui organism de gestiune colectivă sau unei entități de gestiune independente, la alegere, gestionarea drepturilor lor, a categoriilor corespunzătoare sau a tipurilor de opere și alte obiecte protejate, pentru teritoriile pe care le indică, indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al organismului de gestiune colectivă, al entității de gestiune independente sau al titularului de drepturi, fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 180 din [Legea privind protecția drepturilor de autor], în ceea ce privește activitatea de intermediere a drepturilor de autor."

Litigiul principal și întrebarea preliminară

25 LEA este un organism de gestiune colectivă reglementat de dreptul italian și autorizat să desfășoare activitatea de intermediere a drepturilor de autor în Italia.

26 Jamendo, societate de drept luxemburghez, este o entitate de gestiune independentă care își desfășoară activitatea în Italia din anul 2004.

27 LEA a introdus la Tribunale ordinario di Roma (Tribunalul din Roma, Italia), care este instanța de trimitere, o acțiune în încetare împotriva Jamendo, solicitând obligarea acesteia din urmă să își înceteze activitatea de intermediere în domeniul drepturilor de autor în Italia. În susținerea acestei cereri, LEA invocă faptul că Jamendo desfășoară în mod nelegal această activitate în Italia, pentru motivele, în primul rând, că nu este înscrisă pe lista organismelor autorizate să desfășoare activitatea de intermediere a drepturilor de autor în Italia, în al doilea rând, că nu îndeplinește cerințele specifice prevăzute de Decretul legislativ nr. 35/2017 și, în al treilea rând, că nu a informat Ministerul Telecomunicațiilor înainte de a începe să desfășoare activitatea menționată, cu încălcarea articolului 8 din acest decret legislativ.

28 În fața instanței de trimitere, Jamendo susține că Directiva 2014/26 a fost transpusă în mod incorect în dreptul italian, arătând că legiuitorul italian a omis să confere entităților de gestiune independente drepturile prevăzute de directiva menționată.

29 În această privință, Jamendo precizează că, în temeiul articolului 180 din Legea privind protecția drepturilor de autor, activitatea de intermediere în Italia este rezervată exclusiv SIAE și celorlalte organisme de gestiune colectivă menționate la acest articol, ceea ce are ca efect împiedicarea entităților de gestiune independente să își desfășoare în acest stat membru activitatea în domeniul intermedierii în materia drepturilor de autor și constrângerea acestora să încheie acorduri de reprezentare cu SIAE sau cu alte organisme de gestiune colectivă autorizate.

30 Cu titlu subsidiar, Jamendo arată că activitatea sa nu ține de gestiunea colectivă, ci de gestiunea directă a drepturilor de autor, invocând în această privință considerentul (16) al Directivei 2014/26, din care ar reieși că entitățile ce acordă licențe pentru drepturile care le-au fost transferate pe baza unor acorduri negociate „individual” nu intră în sfera noțiunii de „entitate de gestiune independentă”, în sensul articolului 3 litera (b) din această directivă.

31 Instanța de trimitere consideră, pe de o parte, că activitatea Jamendo nu poate fi calificată drept „gestiune directă”, dat fiind că aceasta acordă licențe și sublicențe, percepe o remunerație în funcție de numărul de utilizări ale operei și reține o redevență determinată în procente din sumele percepute. Contractele pe care Jamendo le prezintă membrilor săi nu ar părea să fie nici rezultatul unor negocieri individuale, iar alegerea între diferitele posibilități nu ar fi de natură să repună în discuție calificarea acestor contracte drept „contracte de adeziune”, ceea ce s-ar opune ca fiecare dintre contractele menționate să fie considerate ca fiind rezultatul unei negocieri specifice.

32 Pe de altă parte, această instanță arată că articolul 180 din Legea privind protecția drepturilor de autor nu permite entităților de gestiune independente să desfășoare activitatea de intermediere pentru exercitarea drepturilor de reprezentare, de execuție, de recitare, de radiodifuziune, inclusiv comunicarea publică prin satelit, și de reproducere mecanică și cinematografică a operelor protejate.

33 În aceste condiții, Tribunale ordinario di Roma (Tribunalul din Roma) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva [2014/26] trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale care rezervă accesul pe piața intermedierii drepturilor de autor sau, în orice caz, acordarea de licențe utilizatorilor doar entităților care pot fi calificate, potrivit definiției cuprinse în aceeași directivă, drept organisme de gestiune colectivă, excluzându-le pe cele care pot fi calificate drept entități de gestiune independente, constituite fie în același stat, fie în alte state membre?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

34 În ședința în fața Curții, guvernul italian a invocat inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară pentru motivul că litigiul principal ar avea un caracter fictiv.

35 Potrivit acestui guvern, faptul că, în fața Curții, părțile din litigiul principal susțin poziții convergente prin care urmăresc în esență să se constate incompatibilitatea cu dreptul Uniunii a legislației italiene ce rezervă accesul la activitatea de intermediere în domeniul drepturilor de autor numai organismelor de gestiune colectivă, cu excluderea entităților de gestiune independente, ar fi suficient pentru a se dovedi caracterul artificial al procedurii principale.

36 În această privință trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul cooperării dintre aceasta din urmă și instanțele naționale, instituită la articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 12 octombrie 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, punctul 32 și jurisprudența citată).

37 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională nu este posibil decât atunci când este evident că interpretarea sau aprecierea validității unei norme a Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 12 octombrie 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, punctul 33 și jurisprudența citată).

38 În speță, trebuie să se observe că, într-adevăr, în fața instanței de trimitere LEA solicită obligarea Jamendo să înceteze să mai desfășoare activitatea de intermediere în materie de drepturi de autor în Italia pentru motivul că această desfășurare încalcă reglementarea italiană în discuție în litigiul principal, însă în observațiile scrise pe care le-a depus la Curte, LEA susține în esență că această reglementare italiană nu este conformă cu dreptul Uniunii.

39 Cu toate acestea, ținând seama de jurisprudența amintită la punctele 36 și 37 din prezenta hotărâre, această împrejurare, precum și aceea că părțile din litigiul principal sunt de acord cu privire la interpretarea care trebuie reținută a dreptului Uniunii nu pot fi suficiente pentru a afecta realitatea litigiului principal și nici, prin urmare, admisibilitatea cererii de decizie

preliminară în lipsa unui element care să indice în mod vădit că acest litigiu ar prezenta un caracter artificial sau fictiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 noiembrie 2005, Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, punctele 37-39, precum și Hotărârea din 19 iunie 2012, Chartered Institute of Patent Attorneys, C-307/10, EU:C:2012:361, punctele 31-34).

40 Trebuie arătat totuși că instanța de trimitere se referă, în textul întrebării preliminare, la entitățile de gestiune independente constituite „fie în același stat, fie în alte state membre”. Or, Jamendo este stabilită în Luxemburg și niciun element din dosarul de care dispune Curtea nu permite să se considere că litigiul principal ar privi vreo entitate de gestiune independentă stabilită în Italia. În aceste condiții, este necesar să se constate că, în măsura în care vizează entitățile de gestiune independente stabilite în statul membru în cauză, întrebarea preliminară are un caracter ipotetic.

41 Prin urmare, conform jurisprudenței amintite la punctul 37 din prezenta hotărâre, cererea de decizie preliminară trebuie declarată inadmisibilă în măsura în care vizează entitățile de gestiune independente stabilite în Italia.

Cu privire la întrebarea preliminară

42 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2014/26 trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații a unui stat membru care exclude de manieră generală și absolută posibilitatea entităților de gestiune independente stabilite în alt stat membru de a-și presta în acest prim stat membru serviciile de gestionare a drepturilor de autor.

43 După cum reiese din considerentele (7), (8) și (55) ale directivei menționate, aceasta urmărește coordonarea normelor naționale referitoare la accesul la activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere al acestora, precum și la cerințele privind acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile de autor asupra operelor muzicale pentru utilizare online, în scopul protejării intereselor membrilor organismelor de gestiune colectivă, ale titularilor de drepturi și ale terților, asigurându-se că aceștia beneficiază de garanții echivalente la nivelul întregii Uniuni.

44 În acest scop, articolul 1 din directiva menționată, citit în lumina considerentului (9) al acesteia, prevede că aceeași directivă stabilește printre altele cerințe aplicabile organismelor de gestiune colectivă pentru a asigura standarde înalte de guvernanță, gestiune financiară, transparență și raportare.

45 Apreciind, după cum se enunță în considerentul (15) al Directivei 2014/26, că entitățile de gestiune independente, deși sunt entități comerciale care diferă de organismele de gestiune colectivă, printre altele, deoarece nu sunt deținute sau controlate de către titularii de drepturi, desfășoară aceleași activități ca și organismele de gestiune colectivă, legiuitorul Uniunii a considerat că este necesar ca acestea să fie supuse obligației de a comunica anumite informații.

46 În acest scop, articolul 2 alineatul (4) din Directiva 2014/26 face aplicabile entităților de gestiune independente anumite dispoziții specifice din această directivă, referitoare la comunicarea unor informații titularilor de drepturi pe care îi reprezintă aceste entități, organismelor de gestiune colectivă, utilizatorilor și publicului.

47 Cu toate acestea, articolul 5 din această directivă – care conferă titularilor de drepturi, la alineatul (2), dreptul de a alege organismul de gestiune colectivă care să îi reprezinte, iar aceasta indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al organismului de gestiune colectivă sau al titularilor de drepturi – nu face parte dintre dispozițiile enumerate la articolul 2 alineatul (4) din directiva menționată.

48 În plus, așa cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 38 din concluzii, nicio altă dispoziție din Directiva 2014/26 nu reglementează accesul acestor entități la activitatea de gestionare a drepturilor de autor.

49 Este adevărat că considerentul (19) al Directivei 2014/26 enunță printre altele că titularii de drepturi ar trebui să aibă posibilitatea de a-și retrage cu ușurință drepturile dintr-un organism de gestiune colectivă și de a le gestiona în mod individual sau de a încredința gestiunea acestora unui alt organism de gestiune colectivă sau unei alte entități, indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de sediu al organismului de gestiune colectivă, al celeilalte entități sau al titularului de drepturi.

50 Cu toate acestea, pe de o parte, posibilitatea titularilor de drepturi de a retrage gestionarea acestora dintr-un organism de gestiune colectivă, consacrată la articolul 5 alineatul (4) din această directivă, nu implică obligația statelor membre de a se asigura că acești titulari dispun de dreptul de a autoriza o entitate de gestionare independentă la alegerea lor să le gestioneze drepturile, indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al acestei entități.

51 Pe de altă parte, considerentul (19) al directivei menționate nu poate conduce la o interpretare a articolului 2 alineatul (4) și a articolului 5 alineatul (2) din aceasta care să fie incompatibilă cu modul de redactare a acestor dispoziții. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, deși preambulul unui act al Uniunii poate preciza conținutul dispozițiilor acestui act și furnizează elemente de interpretare care sunt de natură să aducă lămuriri cu privire la voința autorului actului respectiv, el nu are valoare juridică obligatorie și nu poate fi invocat pentru a deroga de la înseși dispozițiile actului în cauză și nici pentru a interpreta aceste dispoziții într-un sens contrar modului lor de redactare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 martie 2021, Balgarska Narodna Banka, C-501/18, EU:C:2021:249, punctul 90 și jurisprudența citată).

52 În consecință, având în vedere faptul că articolul 2 alineatul (4) din Directiva 2014/26 enunță în mod exhaustiv dispozițiile aplicabile entităților de gestiune independente, articolul 5 alineatele (1), (2) și (4) din această directivă coroborat cu considerentul (19) al acesteia nu poate fi interpretat în sensul că impune statelor membre să se asigure că titularii de drepturi au dreptul de a autoriza o entitate de gestionare independentă la alegerea lor care să le gestioneze drepturile, indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al entității de gestiune independente sau al titularului de drepturi în cauză.

53 În absența, în Directiva 2014/26, a unei astfel de obligații și, mai general, a unei dispoziții care să reglementeze accesul acestor entități la activitatea de gestionare a drepturilor de autor, este necesar să se considere că această directivă nu armonizează condițiile unui atare acces și, prin urmare, că ea nu se opune unei legislații a unui stat membru care exclude de manieră generală și absolută posibilitatea entităților de gestiune independente stabilite în alt stat membru de a-și presta în acest prim stat membru serviciile de gestionare a drepturilor de autor.

54 Cu toate acestea, nu se poate deduce din aceasta că o asemenea legislație națională nu intră sub incidența dreptului Uniunii în ansamblul său și nici, *a fortiori*, că ea este conformă cu acest drept.

55 În speță, din decizia de trimitere reiese că litigiul principal se caracterizează printr-o situație care prezintă o legătură cu schimburile comerciale dintre statele membre, Jamendo, o societate de drept luxemburghez, fiind împiedicată, în aplicarea legislației italiene, să furnizeze în Italia prestări de servicii de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în calitate de entitate de gestiune independentă. Aceste elemente arată astfel că, ținând seama de obiectul litigiului principal, Curtea, pentru a furniza un răspuns util instanței de trimitere, trebuie să interpreteze alte dispoziții ale dreptului Uniunii.

56 Astfel, din moment ce reglementează situații care prezintă o legătură cu schimburile comerciale dintre statele membre, o asemenea legislație poate intra sub incidența dispozițiilor Tratatului FUE referitoare la libertățile fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 septembrie 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punctul 49 și jurisprudența citată).

57 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare dintre instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. În consecință, chiar dacă pe plan formal instanța de trimitere și-a limitat întrebarea doar la interpretarea unei dispoziții specifice a dreptului Uniunii, o astfel de împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru judecarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă respectiva instanță s-a referit sau nu la aceste elemente în enunțul întrebărilor sale. În acest scop, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională, mai ales din motivarea deciziei de trimitere, elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 septembrie 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punctul 50 și jurisprudența citată).

58 Pe de altă parte, o măsură națională referitoare la un domeniu care a făcut obiectul unei armonizări exhaustive la nivelul Uniunii trebuie apreciată în raport cu dispozițiile acestei măsuri de armonizare, iar nu cu prevederile dreptului primar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 septembrie 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punctul 52).

59 Or, în speță, după cum reiese din cuprinsul punctului 53 din prezenta hotărâre, Directiva 2014/26 nu a efectuat, într-adevăr, o armonizare a condițiilor de acces al entităților de gestiune independente la activitatea de gestionare a drepturilor de autor. Cu toate acestea, trebuie să se examineze, așa cum a procedat domnul avocat general la punctele 40 și 41 din concluzii, și dacă serviciile de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe prestate de o entitate de gestiune independentă precum Jamendo pot intra în domeniul de aplicare material al Directivei 2000/31 sau în cel al Directivei 2006/123.

60 În această privință, trebuie arătat în prealabil că, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2000/31, aceasta reglementează în mod specific serviciile societății informaționale. Or, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2006/123, aceasta din urmă nu este aplicabilă în cazul în care dispozițiile sale sunt în conflict cu o dispoziție a unui alt act al Uniunii care reglementează aspecte specifice ale accesului la o activitate de servicii sau la exercitarea acesteia în sectoare specifice sau pentru profesii specifice.

61 Prin urmare, trebuie să se examineze, mai întâi, dacă activitatea de gestionare a drepturilor de autor desfășurată de entitățile de gestiune independente este reglementată de Directiva 2000/31 și, în caz contrar, dacă această activitate intră în domeniul de aplicare al Directivei 2006/123.

Cu privire la aplicabilitatea Directivei 2000/31

62 Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2000/31 interzice statelor membre să restrângă libera circulație a serviciilor societății informaționale din alte state membre.

63 Cu toate acestea, în temeiul articolului 3 alineatul (3) din această directivă, alineatele (1) și (2) ale acestui articol nu se aplică „domeniilor” menționate în anexa la directiva respectivă, care vizează printre altele „drepturile de autor” și „drepturile conexe”.

64 Este necesar să se constate că derogarea prevăzută la articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2000/31 este formulată în manieră largă, vizând în mod general restricțiile privind libera prestare a serviciilor care țin de „domeniul” drepturilor de autor și al drepturilor conexe.

65 În plus, nimic din această directivă nu indică faptul că legiuitorul Uniunii, prin adoptarea acestei derogări, ar fi dorit să excludă din domeniul de aplicare al acesteia din urmă serviciile de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe.

66 În consecință, este necesar să se considere că gestionarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe – care, după cum reiese din considerentul (2) al Directivei 2014/26, cuprinde printre altele acordarea de licențe utilizatorilor, monitorizarea utilizării drepturilor, asigurarea respectării drepturilor de autor și a drepturilor conexe, colectarea de venituri provenite din exploatarea drepturilor și repartizarea sumelor cuvenite titularilor de drepturi – intră sub incidența derogării prevăzute la articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2000/31 coroborat cu anexa la aceasta.

67 Această interpretare nu poate fi repusă în discuție de faptul că articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2000/31, ca derogare de la regula generală prevăzută la articolul 3 alineatul (2) din această directivă, trebuie interpretat în mod strict. Într-adevăr, deși rezultă dintr-o jurisprudență constantă că dispozițiile care derogă de la o libertate fundamentală trebuie să fie interpretate în mod strict, trebuie totuși să se asigure menținerea efectului util al derogării astfel stabilite și să se respecte finalitatea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctele 162 și 163).

68 În aceste condiții, este necesar să se constate că dispozițiile Directivei 2000/31 nu sunt aplicabile serviciilor de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe.

Cu privire la aplicabilitatea Directivei 2006/123

69 În temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2006/123, aceasta din urmă urmărește printre altele să faciliteze exercitarea liberei circulații a serviciilor, menținând totodată un nivel ridicat al calității serviciilor.

70 În acest scop, articolul 16 alineatul (1) primul paragraf din această directivă prevede că statele membre respectă dreptul prestatorilor de a furniza servicii într-un stat membru, altul decât cel în care sunt stabiliți.

71 Cu toate acestea, în temeiul articolului 17 punctul 11 din directiva menționată, articolul 16 din aceasta nu se aplică drepturilor de autor și drepturilor conexe.

72 Curtea a interpretat această dispoziție în sensul că activitatea de gestionare colectivă a drepturilor de autor este exclusă din domeniul de aplicare al articolului 16 din Directiva 2006/123 (Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 65).

73 Astfel, această derogare, asemenea celei prevăzute la articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2000/31, este formulată în manieră largă, vizând în mod general drepturile de autor și drepturile conexe, motiv pentru care din articolul 17 punctul 11 din Directiva 2006/123 nu se poate deduce vreo intenție a legiuitorului Uniunii de a exclude serviciile de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe din domeniul de aplicare al derogării menționate.

74 Rezultă de aici că serviciile de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe nu intră în domeniul de aplicare al articolului 16 din Directiva 2006/123.

75 Întrucât accesul entităților de gestiune independente la activitatea de gestionare a drepturilor de autor nu face obiectul unei armonizări exhaustive la nivelul Uniunii, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 53, 68 și 74 din prezenta hotărâre, stabilirea normelor în materie continuă să fie de competența statelor membre, sub rezerva respectării dispozițiilor Tratatului FUE, în special a celor referitoare la libertățile fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 septembrie 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punctul 56 și jurisprudența citată). Prin urmare, o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal trebuie analizată în raport cu dispozițiile relevante ale dreptului primar, în speță articolul 56 TFUE.

Cu privire la conformitatea măsurii în discuție în litigiul principal cu libera prestare a serviciilor garantată la articolul 56 TFUE

76 Potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 56 TFUE se opune oricărei măsuri naționale care, deși se aplică în mod nediferențiat, este de natură să interzică, să îngreuneze sau să facă mai puțin atractivă exercitarea de către resortisanții Uniunii a liberei prestări a serviciilor garantate de acest articol din Tratatul FUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 februarie 2021, Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp, C-407/19 și C-471/19, EU:C:2021:107, punctul 58, precum și jurisprudența citată).

77 În speță, este necesar să se constate că o măsură națională precum cea în discuție în litigiul principal, întrucât nu permite entităților de gestiune independente stabilite într-un alt stat membru să își presteze în Italia serviciile de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, obligându-le astfel să încheie acorduri de reprezentare cu un organism de gestiune colectivă autorizat în acest stat membru, constituie în mod vădit o restricție privind libera prestare a serviciilor garantată la articolul 56 TFUE.

78 Această restricție poate fi însă justificată de motive imperative de interes general, cu condiția ca ea să fie de natură să asigure realizarea obiectivului de interes public vizat și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 70).

Cu privire la existența unui motiv imperativ de interes general susceptibil să justifice restricția în cauză

79 Potrivit unei jurisprudențe constante, protecția drepturilor de proprietate intelectuală constituie un motiv imperativ de interes general (Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 71 și jurisprudența citată).

80 Prin urmare, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal poate fi justificată în raport cu obiectivul de protecție a drepturilor de autor.

Cu privire la proporționalitatea restricției în cauză

81 În ceea ce privește proporționalitatea restricției în cauză, este necesar să se verifice, în primul rând, dacă restricția care constă în excluderea de la desfășurarea activității de intermediere a drepturilor de autor a entităților de gestiune independente stabilite în alt stat membru este de natură să garanteze realizarea obiectivului de interes general legat de protecția drepturilor de autor urmărit de o astfel de măsură.

82 În această privință, Curtea a considerat că o reglementare națională care acordă, pentru gestionarea drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate, un monopol pe teritoriul statului membru în cauză unei societăți de gestiune trebuie considerată ca fiind de natură să protejeze drepturile de proprietate intelectuală, întrucât este de natură să permită o gestionare eficientă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, precum și un control eficace al respectării acestora pe teritoriul statului membru în cauză (Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 72).

83 În speță însă, reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu conferă monopolul activității de gestionare a drepturilor de autor pe teritoriul statului membru în cauză unui organism de gestiune colectivă. Astfel, articolul 180 din Legea privind protecția drepturilor de autor permite ca această activitate să fie exercitată pe teritoriul italian nu numai de SIAE, ci și de organismele de gestiune colectivă prevăzute de Decretul legislativ nr. 35/2017, al cărui articol 4 alineatul (2) prevede că titularii de drepturi pot încredința unui organism de gestiune colectivă sau unei entități de gestiune independente la alegerea lor gestionarea drepturilor lor, iar aceasta „indiferent de statul membru de naționalitate, de reședință sau de stabilire al organismului de gestiune colectivă, al entității de gestiune independente sau al titularului de drepturi” în cauză, precizând în același timp că aplicarea acestei dispoziții nu aduce atingere dispozițiilor articolului 180 din Legea privind protecția drepturilor de autor.

84 După cum reiese din cererea de decizie preliminară, dispoziția menționată are ca efect împiedicarea entităților de gestiune independente stabilite într-un alt stat membru să exercite activitatea de gestionare a drepturilor de autor în Italia, permițând totodată organismelor de gestiune colectivă stabilite în alte state membre să exercite o asemenea activitate.

85 În acest context, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, o reglementare națională nu este de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit decât dacă răspunde cu adevărat preocupării de a atinge obiectivul respectiv într-un mod coerent și sistematic (Hotărârea din 3 februarie 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, punctul 59 și jurisprudența citată).

86 În consecință, este necesar să se examineze dacă tratamentul diferențiat la care reglementarea italiană în discuție în litigiul principal supune, pe de o parte, organismele de gestiune colectivă și, pe de altă parte, entitățile de gestiune independente răspunde unei asemenea exigențe.

87 În această privință, trebuie arătat că, spre deosebire de organismele de gestiune colectivă, care au făcut obiectul unei armonizări extinse privind accesul la activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, modurile de guvernanță, precum și cadrul de supraveghere, entitățile de gestiune independente nu sunt supuse, așa cum rezultă din articolul 2 alineatul (4) din Directiva 2014/26, decât unui număr limitat de dispoziții ale acestei directive și că, prin urmare, mai multe dintre cerințele prevăzute de aceasta nu sunt aplicabile entităților respective.

88 Astfel, *primo*, numai organismele de gestiune colectivă sunt supuse obligației de a acorda licențe pe baza unor criterii obiective și nediscriminatorii în temeiul articolului 16 alineatul (2) din Directiva 2014/26, entitățile de gestiune independente fiind obligate numai să negocieze cu bună-credință pentru acordarea de licențe în conformitate cu alineatul (1) al acestui articol și să ofere toate informațiile necesare în acest scop. În temeiul acestui articol 16 alineatul (2), numai organismele de gestiune colectivă sunt supuse obligației de a acorda titularilor de drepturi pe care îi reprezintă o remunerație adecvată în schimbul utilizării drepturilor lor. Organismele de gestiune colectivă au, de asemenea, obligația de a aplica tarife rezonabile în raport cu, printre altele, valoarea economică a utilizării drepturilor în cauză, ținând seama de caracteristicile și de sfera de utilizare a operelor și a altor obiecte protejate, precum și de valoarea economică a serviciului prestat de organismul de gestiune colectivă, în timp ce entitățile de gestiune independente au libertatea de a aplica tarifele pe care le doresc.

89 Spre deosebire de entitățile de gestiune independente, organismele de gestiune colectivă sunt obligate, în plus, în temeiul articolului 16 alineatul (3) din această directivă, să răspundă fără întârziere la cererile din partea utilizatorilor și să le ofere o licență sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, să îi adreseze utilizatorului o declarație motivată în cadrul căreia să explice motivele pentru care nu intenționează să acorde o licență pentru un anumit serviciu.

90 *Secundo*, spre deosebire de organismele de gestiune colectivă, entitățile de gestiune independente nu sunt obligate să îi admită în calitate de membri pe titularii de drepturi atunci când aceștia îndeplinesc condițiile de aderare, care trebuie să se bazeze pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, în conformitate cu articolul 6 alineatul (2) din directiva menționată.

91 *Tertio*, entitățile de gestiune independente nu sunt obligate să gestioneze drepturile titularilor care le solicită aceasta – astfel cum le impune articolul 5 alineatul (2) a doua teză din Directiva 2014/26 organismelor de gestiune colectivă, cu excepția cazului în care există motive justificate în mod obiectiv, atunci când gestionarea lor se încadrează în domeniul lor de activitate –, ceea ce implică faptul că ele sunt libere să aleagă categoriile de drepturi cele mai rentabile din punct de vedere financiar și să lase organismelor de gestiune colectivă sarcina de a le gestiona pe celelalte. Aceste entități nu sunt supuse nici obligației, prevăzută la articolul 5 alineatul (4) din această directivă, de a respecta libertatea titularilor de drepturi de a revoca autorizația de a li se gestiona drepturile, categoriile de drepturi sau tipurile de opere ori de a retrage drepturile pentru anumite teritorii.

92 *Quarto*, spre deosebire de organismele de gestiune colectivă, entitățile de gestiune independente nu sunt ținute de dispozițiile care reglementează condițiile privind statutul de membru, modurile de guvernanță și de supraveghere, precum și conflictele de interese prevăzute la articolele 6-10 din Directiva 2014/26, și nici de dispozițiile privind procedurile în materie de plângeri și de soluționare a litigiilor prevăzute la articolele 33-35 din aceasta.

93 *Quinto*, aceste entități nu sunt supuse cerințelor în materie de gestionare a veniturilor provenite din drepturi prevăzute la articolele 11-15 din Directiva 2014/26, ceea ce le permite să își maximizeze profitul.

94 *Sexto*, în ceea ce privește cerințele specifice impuse de această directivă în materie de transparență, numai articolul 20 și anumite dispoziții ale articolului 21 din aceasta sunt aplicabile entităților de gestiune independente. Mai precis, spre deosebire de organismele de gestiune colectivă, entitățile de gestiune independente nu sunt supuse obligațiilor prevăzute în capitolul 5 din Directiva 2014/26, în special obligației de a întocmi un raport anual de transparență, prevăzută la articolul 22 din aceasta.

95 *Septimo*, în sfârșit, nici titlul III din Directiva 2014/26, referitor la acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile online asupra operelor muzicale, nu este aplicabil entităților de gestiune independente.

96 Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se considere că tratamentul diferențiat aplicat de reglementarea națională în cauză entităților de gestiune independente în raport cu organismele de gestiune colectivă răspunde preocupării de a se atinge obiectivul de protecție a drepturilor de autor în mod coerent și sistematic, din moment ce entităților de gestiune independente li se aplică Directiva 2014/26 la un grad de exigență mai redus decât organismelor de gestiune colectivă în ceea ce privește în special accesul la activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, la acordarea licențelor, la modurile de guvernanță, precum și la cadrul de supraveghere al căror obiect îl fac. În aceste condiții, un atare tratament diferențiat poate fi considerat ca fiind de natură să asigure realizarea acestui obiectiv.

97 Cu toate acestea, în ceea ce privește, în al doilea rând, problema dacă restricția care constă în excluderea entităților de gestiune independente de la activitatea de intermediere a drepturilor de autor nu depășește ceea ce este necesar pentru a asigura realizarea obiectivului de interes general legat de protecția drepturilor de autor, trebuie să se arate că o măsură care aduce mai puțin atingere liberei prestări a serviciilor ar putea consta, de exemplu, în condiționarea prestării de servicii de intermediere a drepturilor de autor în statul membru în cauză de cerințe normative speciale care să fie justificate în raport cu obiectivul de protecție a dreptului de autor.

98 În aceste condiții, trebuie să se constate că reglementarea națională în discuție în litigiul principal, în măsura în care constă în a împiedica, de manieră absolută, orice entitate de gestiune independentă, oricare ar fi cerințele normative cărora le este supusă aceasta în temeiul dreptului național al statului membru în care este stabilită, să exercite o libertate fundamentală garantată de Tratatul FUE depășește ceea ce este necesar pentru protejarea drepturilor de autor.

99 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 56 TFUE coroborat cu Directiva 2014/26 trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații a unui stat membru care exclude de manieră generală și absolută posibilitatea entităților de gestiune independente stabilite în alt stat membru de a-și presta în acest prim stat membru serviciile de gestionare a drepturilor de autor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

100 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 56 TFUE coroborat cu Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă

trebuie interpretat în sensul că

se opune unei legislații a unui stat membru care exclude de manieră generală și absolută posibilitatea entităților de gestiune independente stabilite în alt stat membru de a-și presta în acest prim stat membru serviciile de gestionare a drepturilor de autor.

Semnături